



Immaculata

Immaculata

R eggel az ágyban, a nap első sugarai egyenest az arcomba világítottak. Olyan forróság volt, mintha már legalábbis dél lenne, de hamar rájöttem, hogy nem a levegő forró, hanem Maria Josefha arca és az egész teste. Égett a láztól, a lélegzete nem volt egyenletes, hanem kapkodó, a szemét pedig nem tudta kinyitni, akárhogy paskoltam az arcát. A nyakán csúf, lila duzzanatok voltak, amitől talán még kevésbé kaphatott levegőt. Amilyen zaklatott és megtört voltam az éjjel, olyan szilárd, elszánt nyugalom lett úrrá rajtam ezekben a pillanatokban. Felkeltettem a lányokat, akik még kábák voltak az álomságtól, és azonnal vízárt küldtem őket. Egyenest a kútból, ahonnan a legnagyobb hőségben is jég hideg víz jön. Hordták fel dézsában, én pedig bevizeztem a lepedőt, és Maria Josefhat tetőtől talpig beburkoltam ezzel a jeges borogatással. A lányok a többi gyermeket felöltöztették, és levitték a nyárikonyhába. Megmondtam nekik, hogy utána se jöjjenek vissza, hanem maradjanak az udvaron. A gyerekek sírtak és kiabáltak, de valahogy lecsendesítették őket, a kiskutyát pórásra kötötték, és végre mind eltakarodtak a szobából.

Majdnem utánuk szaladtam, mert arra gondoltam, hogy azonnal a gróf úrért és a nagyságos asszonyért küldetek, de az utolsó pillanatban meggondoltam magam, ami lehet, hogy hiba volt, mert mégis ők az édesszülei, és joguk lett volna tudni róla és látni a kislányt, de nekem akkor a pince jutott az eszembe, és az, amit ott láttam. Ha Josefha megkapta a betegséget, akkor a többi beteg közé fogják tenni, ahol majd az apácák ápolják a sötétben, és még ha nagyságos szülei vele is lehetnek ott, és akár még fel is gyógyulhat, mégsem tudtam rászánni magam, hogy odaküldjem, mert biztos voltam benne, hogy onnan nem fog visszatérni.

Butaságomban nem jutott eszembe, hogy talán a gróf úr sem bolond, hogy a saját egyetlen lányát az ispotályba vigye, ahol már ki tudja, hány beteg van, de mivel tudtam, hogy ő az imákban, a gondviselésben és a muzsikuskokban jobban hisz, mint akármilyen főzetben, utólag mégsem tűnik akkora butaságnak. Még akkor sem, ha valódi orvost nem látunk végig ez idő alatt, gyógyulást viszont igen, de félek, hogy azok sem az apácák gondos kezeinek, hanem a vak véletlennek voltak köszönhetőek, azzal együtt, hogy én még mindig egészséges vagyok, ahogy többen közülünk, a gróf urat is beleértve, aki pedig több időt töltött a betegekkel és a holtakkal, mint bármelyikünk.

Kicseréltem a lepedőt, ami hamar megszáradt, a karomba vettem Maria Josefhat, akinek fennakadt a szeme, és felrohantam vele a padlásra. Mielőtt kinyitottam volna az ajtót, vettem egy nagy levegőt, mert a szorítás a mellkasomban és a torkomban továbbra sem csök-

IMMACULATA

kent, de ez nem az a pillanat volt, amikor az ember a saját rosszulétével törődik, mert ez nem betegség, hanem csak a sok átélt aggodalom, az Anna és a halál miatti állandó félelmem szorítása. Tudtam, hogy nem veszíthetem el a kisleányt is, aki nem tehet semmiről, én viszont talán még tehetek érte valamit.



Amikor kinyitottam az ajtót, Izabella grófnő az ágyon ült, csodálatosan szép, hófehér ruhában, amit nehéz lehetett egyedül felvennie, a rengeteg gomb és kötő miatt, ami az ilyen díszes, ünnepi ruháknál előfordul, a nyakfodortól az alsósoknyáig. Olyan papucs volt rajta, amit még soha nem láttam, a ruhához illő, hímzett, fehér alapon vörös mintákkal. A csőrös maszk ott volt mellette, immár elég megviselt állapotban, de még egyben. Mint ha várt volna minket, mert az arcán semmi meglepetés nem látszott. Megígértem neki előző nap, hogy felhozom a dédunokáját, hogy megismerhesse, és amikor ez eszembe jutott, akkor majdnem a padlóra estem, mert lám, felhoztam a kislányt, aki tegnap még szaladt és nevetett, és most pedig a halál torkában van. Nem bírtam tovább, könnyekben törtem ki, az előző napok vagy hetek összes feszültsége egyszerre robbant ki belőlem, úgyhogy a szám elé kellett tennem a kezemet, hogy ne kiáltsak fel hangosan a sírástól.

A kislányt óvatosan a grófnő ölébe tettem, aki megtartotta, a még mindig földes, sebes kezét nyomban a homlokára tette. A szeme elkerekedett a Maria Josepha szép arca láttán, amit a nyakánál lévő duzzanatok sem tudtak elcsúfítani. Én a lábainál térdeltem, és csak simogattam és tartottam én is, próbáltam itt tartani közöttünk, miközben látszott, hogy a leánykának nem sok van hátra, mert a karjainál és a lábainál is furcsa, lilás színt öltött a bőre.

Bocsásson meg nekem! Nekem kellett volna vigyázni rá!

Ezt ismételtettem, képtelen voltam összeszedni magam, de akkor a grófnő valahogy felállt a székéből, nehézkesen és kínlódva, a leánykát átadta nekem, fogta a maszkot és a fejére húzta. A koszlott, viharvert sisak rendkívül ocsmánynak tetszett a szép ünnepi vagy menyasszonyi ruha mellett. Nem érttem, minek az neki, biztos voltam benne, hogy nem a betegségtől fél, mert akkor ez már igazán mindegynek tűnt, számomra legalábbis. Nekünk kellett volna elkapnunk a betegséget, már réges-régen, nem pedig a gyermekeknek, akik eddig meghaltak, s most a kisasszonynak. Azt éreztem, a mi életünket kéne valamiképp becsérélni az övékére. De mivel ez nem lehetséges, csak sírtam, és ezzel végképp nem sokat segítettam az amúgy is gyászos helyzetünkön. A grófnő azonban tudta, hogy mit akar, mert célirányosan cselekedett, még ha számomra érthetetlen módon is.

Fel nem foghatom ma sem, hogyan és miként történhetett meg, ami történt, mert arra semmiféle magyarázat nincs. A grófné felemelte a kisasszonykát, és itt nekem már gyanút kellett volna fognom, hiszen hogyan is bírta volna el, mikor egy nehezebb könyvet, vagy mosdótálat sem tudott megemelni. Most mégis felemelte, s ez nem elég, mert elindult vele, fején a sisakkal, cseppet sem tűnt gyengének, szinte átsuhant a padlástéren, egészen a teraszajtóig. Néztem megbabonázva, mert oly könnyen vitte Maria Josephát, mint ha semmi súlya nem lenne, s közben fél kézzel nyitotta az ajtót. Amint kilépett, én végre felugrottam, de megbotlottam a szoknyám szélében, és hasmánt végigcsúsztam a szőnyegen. Mikor feltápáskodtam, addigra kint voltak a teraszon, ahol vakítóan ragyogott a reggeli napfény. A grófné felugrott a párkányra, pontosan oda, ahol az éjjel is üldögélt, csak most a karjaiban tartotta a kisasszonyka ernyedten lógó testét. Már ekkor tudtam, hogy baj lesz, de bennem rekedt a sikítás, akkor sem bukkant ki belőlem, amikor a grófné hátradőlt a nagy semmi felé, s mindketten eltűntek a korlát mögött.

Odarohantam, a torkomhoz tettem a kezemet, mert úgy éreztem, hogy megfulladok az iszonyattól, amit a zuhanásuk láttán éreztem. Pontosabban: az eltűnésük láttán, mert átesetek a korláton, de nem zuhantak le. Lenéztem, ám csak a fákat láttam, s a gyepet odalent, sem a grófnét, sem a kisasszonykát nem, egyszerűen nem voltak ott, ahol holtan kellett volna feküdniük, a fal tövében, az udvar kövezetén. Nem tudom, mi volt rosszabb abban a pillanatban: az, hogy nincsenek ott, vagy az, hogy ott kéne lenniük. Felkészültem a látványra, ami nem fogadott, és az elmém kétségbeesetten kereste a megoldást.

Ahogy kihajoltam, nagyon erős szélhökés támadt, s egy pillanatra visszahőköltem, mert én is majdnem kiestem, szédelegve fogtam a párkányt, szorítottam erősen. Ekkor meg-

láttam őket ez égen, pontosabban egy hatalmas fehér madarat láttam elsuhanni közvetlen mellett, alulról jött, a fák lombjának takarásából, az épület fala mellett. Szárnyának surrogását is hallottam, a tolla majdnem az arcomhoz ért, és a mindenható Istenre esküszöm, hogy a kisasszonyka meztelen talpait is láttam, a tollak közül kilógni, a testére tekert lepedő pedig csattogott a szélben. Nagy kört írtak le, gyorsabban, mint bármi égi madár, amit eddig az életemben láttam, gyorsabban, mint a legsebesebb nyílvesző, süvítvé átszelték a hatalmas, ragyogó reggeli fehérséget, mielőtt eltűntek volna a hegy és az erdő irányába. Apró ponttá zsugorodtak, melyet addig követtem a szememmel, amíg csak bírtam, aztán még hallottam a saját fejemet koppanni a terasz kövezetén, mielőtt minden elsötétült volna a szemem előtt, s össze nem estem ott, a teraszajtó előtt.



A két lány estefelé jött csak fel, addigra magamhoz tértem, de nem mertem lemenni, mert képtelen lettem volna mindezt bárkinek is elmondani. Amikor feljöttek, noszogattak és eléggé furcsán néztek rám, hiszen ők sem értették, hogy mi történt. Csak annyit mondtam, hogy az öreg grófnő és a kisasszonyka elmentek. Ez persze cseppet sem volt hihető, és lehetséges sem. Aztán lementünk, és én már akkor nem éreztem jól magam, dőlt rólam a víz, a szédülés sem múlt el. Előbb lefektettek, elzavarták mellőlem a gyermekeket, nem sokkal később pedig küldtek át az udvar túloldalára, ahonnan két falubéli legény érkezett, ismertem őket, de a nevük egyszerűen nem jutott az eszembe, mivel csak a szemüket láttam az arcukra tekert kendők miatt. Azt sem láttam, hogy mosolyognak-e vagy sem, nyilván nem mosolyogtak, volt elég bajuk, meg még velem is bajlódniuk kellett, mivel felkelni nem tudtam.

Hordágyra tettek és átcipeltek a főépület elé, az udvarra. Furcsának találtam, hogy nem egyből a pincébe visznek, hanem csak leraknak a lépcső előtt. Innen láttam a pincelejáratot, s nem is tudtam egyebet nézni, csak ezt. Vágytam oda, meg nem is. Ha ott lehetnék, akkor hamar ismét együtt lehetnék Annával, miközben a testem és az elmém minden porcikája tiltakozott a sötét, betegségtől bűzlő halálgödör ellen. Kínlódás volt minden pillanat, ahogy a lelkem és a testem küzdött egymás ellen, s az igazság az, hogy közben meg fekéüdtem ott tehetetlenül, anélkül, hogy dönthettem volna a saját sorsomról.

A gróf úr jelent meg egyszer csak, de nem hozzám jött, hanem egy csapat asszonnal és az előbbi férfakkal együtt a másik udvar irányába rohantak. Nem jöttek vissza egyhamar, pedig a Nap már magasan járt, én pedig egyik álomból a másikba merültem, egészen addig, amíg délután a fény elért a lépcsőig, ahol feküdtem. Felnéztem. Pont a teraszkorlát volt felettem, magasan, a fák koronája felett. Ezek a fák adtak árnyékot az udvarra, még ilyenkor, nyár derekán is hűvös volt, kellemes, bár én ritkán voltam itt. Most volt alkalmam alaposan szemügyre venni, békésen bólogattak az ágakon a hatalmas levelek, az ég fehéres-kék volt egyetlen felhő nélkül. A tekintetem vagy az udvart, vagy az eget kémlelte. Arra vártam, hátha meglátom a madarat az égen vagy a szétroncsolódott testeket idelent. De egyiket sem láttam. Addigra már inkább aludtam, és nagyon szomjas voltam, amit szerencsére enyhített a kábulat, amiben egyre mélyebbre csúsztam, annak ellenére, hogy közben tisztán láttam magam körül mindent.

Nem a gróf úr, hanem az apácák tértek vissza, hárman emelték meg a hordágyat, én pedig lehunytam a szemem, és tudtam, hogy itt a vég, és ha legközelebb kinyitom, akkor már az ispotály nyirkos falait fogom látni. Nem esett rosszul, végre legalább tudtam, hogy nem kell sokat várnom, így vagy úgy, de vége lesz. És akkor már nyugodt, mély álomba merültem.



Amikor felébredtem, nem a mennyben, a pokolban, még csak nem is az ispotályban, hanem a gróf úr és a nagyságos grófnő hálószobájában voltam, egészen pontosan a baldachinos ágyban, egy olyan hálóingben, ami nem az enyém, ezt anélkül tudtam, hogy láttam volna, olyan selymes tapintása volt. Hűvös volt itt, a lenge takaró alatt pedig kellemes, fészek langyosság, olyan, mintha maguk az angyalok öleltek volna körül. A szobát ismertem, hiszen Maria Josepha születése előtt ugyanolyan szobalány voltam, mint Anna és a többi lányok, és épp eleget dolgoztam itt Erzsébet nagyságos asszonynak, aki fiatalasszonynak talán kicsit

kevésbé volt szigorú, de a rendet már akkor is szerette, a tükrök soha nem lehettek porosak, s az ágyneműt naponta cseréltük, szerintem teljesen feleslegesen, mert olyan nagy viháncolást soha nem rendezett a nagysága itt a gróf úrral. Az ilyesmit inkább máshol intézte.

Ezek a gondolatok önkéntelenül jöttek, bizonyára az ágy miatt, amiben feküdtem, az egészben, azon túl, hogy megnyugtatóan ért a bőrömhöz a hűvös, libatollas párna és az illatos, lenge takaró, volt valami ordítóan szemérmetlen. Alkonyodott odakint. Az ablakok nyitva, már érezni lehetett az erős, hőséget csillapító erdőillatot. Oldalra fordultam, a se-lyempárna is hűvösen ért az arcomhoz, én pedig végtelenül könnyűnek éreztem magam.

A gróf úr sötétedéskor lépett be a szobába, és tálcan citromos vizet, levest és csibehúst hozott. Nem volt kendő a szája előtt. A ruhája poros, mondhatni mocskos volt, ez rendkívül furcsán vette ki magát a tiszta, tágas, levendula és dióolaj illatú hálószobában. De lehet, csak azért, mert leült a mézporos nadrágjában az ágy szélére, a tálcát pedig az éjjeli-szekrényre tette. Amikor látta, hogy ébren vagyok, valami furcsa öröm csillant a szemében, amit az arcvonásai nem mutattak, de én láttam, hogy az egész lénye megkönnyebbül. Segített nekem felülni, a párnát a derekam mögé tette, mert igazából egyedül felülni sem tudtam. És kanállal tette a számba a levest. Én szégyelltem magam, ám olyan éhes voltam, hogy nem tudtam szemérmeskedni, hanem mohón nyeltem a levest, ittam a citromos vizet és faltam a csibehúst. A gróf úr ezalatt végig egyetlen szót sem szólt, de amikor mindent megettem, valahogy elmosolyodott, úgy, mintha erőltetnie kellett volna az arcát, mert az elfelejtette a mosolyhoz való mozdulatokat.

Vége van, Lídia. Megmenekültünk.

Ezt mondta. Pontosan úgy, mintha mi ketten maradtunk volna az egész világon.

És aztán hosszasan beszélt, én pedig hallgattam. Arról beszélt, hogy mennyien meghaltak, és arról, hogy amikor már mindannyian felkészültek a halálra, az apácák, kastélybéliek, a falusiak, akik idejöttek hozzánk, a néhány gyermek, mind a kápolnába gyűltek, hogy imádkozzanak még egyszer, utójára együtt. Aztán mindenki ment a dolgára, a gróf úr megparancsolta, hogy amíg van enivaló, s annyi egészséges ember, aki elláthatja a beteget, addig mindenkinek kötelessége minden munkából kivenni a részét, a temetéseket is beleértve. A muzsikuskok félretehették a hangszereket, helyette a pónilovas szekérrel szállították a holtakat a pincébe, s a köveket, meg a földet ki, az alagút végébe, az erdőszélre.

Aztán egyik nap nem halt meg több ember, s az azt követően sem. Mindenki tette a dolgát, egyszerre megteltek a sírok, méz és föld került rájuk, de nem kellett újabb gödört ásni, a pónik pedig legelni kezdték a fűvet az erdőszélen, mert nem hajtották vissza őket az alagútba, hogy újabb tetemeiket szállítsanak el. Akik éltek, elkezdtek felnézni, s rájöttek, hogy immár csak magukról kell gondoskodniuk, egy hét elteltével pedig az apácák felsöpörték, kitakarították a konyhát, a mosókonyhát, s nagy adag leveseket főztek, hogy mindenki megerősödjön, aki életben maradt. És bizony azok nem voltak sokan.

A két lány, akik a gyermekekre vigyáztak, s engem megtaláltak a tetőteraszon, szintén meghaltak, ahogyan a grófné is. A gyermekek közül hatan maradtak meg, egy ifiúr, s a többi szolgálók, falusiak gyerekei. Ezen a ponton láttam, hogy nagyon fűrkészőn nézi a gróf úr az arcomat, én pedig igyekeztem valahogy összeszedni a gondolataimat, mert, ahogyan a gróf úr elmondta, én tizedik napja fekszem itt az ágyban, és azon túl, hogy cukros vizet itattak velem, semmit sem tehetek értem. És lám, én mégis élek. A gróf úr most már nem tudta palástolni sem az aggodalmát, sem az örömét, e kettő keveredett az arckifejezésében. Megsejtettem végre, hogy én vagyok az egyetlen kapocs az öreg Izabella grófnő és Maria Josepha felé. Ezért fekszem itt, a baldachinos ágyban, hisz drágább vagyok mindenkinél, aki még él, s itt tartózkodik a kastélyban.



Hol vannak, Lídia?

Tette fel végre valahára a kérdést a gróf úr.

Képtelen voltam megszólalni, egyáltalán semmit sem tudtam mondani. Sírni sem tudtam. Lassan ránk sötétedett. A gróf úr kiment, hozott még citromos vizet, mézzel és két almát, gerezdekre vágva. Már tudtam magamtól inni és enni is, és kimentem pisilni. Amikor felálltam, megszédültem, de a gróf úr támogatott és segített. Nem értettem, miért csinálja

ezt, hiszen az apácákat kellett volna beküldenie. Nagyon sajnáltam a gróf urat, és minden erőmmel igyekeztem valahogy kitisztítani a fejemet. Visszafeküdtem az ágyba, mert remegtem a gyengeségtől, de végre elkezdtem beszélni. Nem tétováztam egy pillanatig sem, miközben tudtam, hogy nagy fájdalmat okozok ezzel, végtére mondhattam volna, hogy nem tudom, hova lett a nagysága és a kisasszony, ahogy tényleg nem is tudtam, de azt igen, hogy hogyan tűntek el.

És nem akartam szépíteni a dolgot, mert abban bíztam, hogy ez ad neki reményt, még ha csak apró, halvány kis reménysugarat, hogy élnek, s jól vannak mindketten. Ám ahogy végigmondtam, s igyekeztem a tőlem telhető legvilágosabban elmagyarázni, úgy láttam, hogy a gróf úr arca elváltozik, s azon nem öröm, nem düh, hanem a teljes kétségbeesés tűnt fel. Nem figyelt rám, pedig többször elmondtam, hogy pontosan merre láttam őket elrepülni, arra gondolván, hogy ő esetleg tudhatja, hova vihette a nagysága a kisasszonykát. Ki más ismerhetné az öreg nagysága dolgait, ha nem a tulajdon unokája? De ebben bizony tévedtem. A gróf úr ugyanis csupán keresztet vetett, és megsimogatta a homlokomat, ami kedves volt tőle, én mégis dühös lettem, miután világossá vált számomra, hogy nem hisz nekem.

Nem baj, Lídia.

Aztán kiment a szobából.



Nem jött vissza, én pedig ott töltöttem az éjszakát a főúri ágyban, egyedül a gondolataimmal, ittam a kancsóból a citromos vizet, néztem ki az ablakon, többször megpróbáltam felkelni, de nem volt elég erőm hozzá. Már nem aludtam olyan mélyen, mint eddig, sokszor felriadtam, és valahányszor felébredtem, az ablakpárkányra tévedt a szemem, mintha azt vártam volna, hogy Izabella grófnő egyszer csak odaröppen, karjában Maria Josefhával, aki újra egészséges. Gondolhattam volna, hogy elkaptam a betegséget, s a képzeletem, vagy a lázas álom játszott velem, mikor azt a hatalmas madarat láttam elsüvíteni a hegy felé, de akárhogy is, az emlék minden egyébnél valóságosabb volt, s most is az. Kértem Istent, hogy lássak tisztán, aminek az lett az eredménye, hogy valóban tisztábban láttam a jelene-t, amint a nagysága a kisasszonnyal a karjai közt, fején azzal a rettenő sisakkal átbucskázik a korlátot, majd győztesen és hatalmasan kirepül a halál torkából. A napfényes, vakító kék ég emléke sokkal élesebb és borzalmasabb volt, mint akármelyik sötét pincefolyosó, ahol a holtak és betegek feküdtek.



Másnap reggel már az apácák jöttek értem, kedvesek voltak, nagyon kimerültnek tűntek, ennek ellenére sokáig velem maradtak, megfürdettek, ott a lakosztályban, az Erzsébet grófnő fürdőszereivel, az ő kádjában. Ruhákat adtak és egy ládikát, amelyről azt mondták, hogy a gróf úr küldeménye. Majd azt mondták, hogy most már lemehetek, ha akarok. Nem tudtam, mit tehetnék, hiába próbáltam beszélni velük, ők nem hallgattak meg, azt mondták, ne beszéljek az öreg grófnőről, nyugodjon békében, a kisasszonyról sem. Hagyjam a gróf urat gyászolni, ne zaklassam tovább. Kérdeztem, hogy mi lesz a dolgom, azt mondták, hogy ezt döntsem el én, szabadon távozhatok, mert nemsokára úgymint mindenki elmegy innen, a gróf úr sem marad.

A kastélyt kiürítik, lehet, hogy később más nemesurak, vagy rokonok visszatérnek ide, de ezt nem lehet tudni. A temetéseknek vége, a szobákat lezárják, akik itt éltek és dolgoztak, mind elég juttatást kapnak, hogy meglegyenek valahogy, sokan pedig majd a rendházban kapnak munkát. A rendház a gazdasági épületeket, az istállókat, s a lovakat is megkapja, a kápolnában misék lesznek. A gróf úr úgy határozott, hogy templomot fog építtetni a faluban, s egy szobrot állíttat, amellyel hálóját fejezi ki Istennek, amiért néhányunkat mégiscsak életben hagyott. Meg még egy kisebb kápolnát tervez az Angyalárokban, annak hívták a helyet, mely nyugatra, a földek felé esett. Elképzelttem, hogy a gróf úr minden irányba helyez valamit, ami tán megállítja a következő betegséget. A szent dolgok is olyanok, mint a talizmánok. Csak az erdő felé nincs semmi, gondoltam magamban.

Oly kevesen vagyunk, s a földeken olyan sok a munka, hogy a megmaradt készleteket szétszítja a gróf úr, hogy a telet kibírjuk. Az apáca, aki ezeket részletesen elmondta nekem,

meghatódott, miközben beszélt, mintha ő is csak most fogta volna fel, hogy mi történt, s hogy valamiképpen túlélte ezt az egészet. Az arcáról fokozatosan eltűnt az áthatolhatatlan keménység. Megfogta a kezemet, megölelt, biztatott, hogy imádkozzam a gróf úrért, akit ennyi veszteség ért, s aki erősebb, nagylelkűbb, mint bármilyen nemesúr, s aki feláldozta magát értünk, s a falusiakért, akiknek a mi ispotályunk nyújtott menedéket.

Igaz, hogy a falusiak közül is többen életben maradtak, de hogy nem az ispotály miatt, az szinte biztos, talán inkább a remény és az étel segített nekik, és az, hogy a ragály egyszerre csak abbamaradt. De ezt nem mondtam neki. Ő is megkért, többször, hogy ne beszéljek a nagyságáról és a kisasszonyról, mert amit mondok, az nem a valóság, és semmiképpen sem Istennek tetsző dolog. Ezt kénytelen voltam belátni, mert a meggyötört, kedves pillantása mögött láttam a könyörtelenséget, ami minden szent életű ember arcában felfedezhető, ha olyasmi kerül szóba, ami esetleg Istennek nem tetsző lehet, még akkor is, ha az a valóság.

S itt nem a megboldogult Erzsébet grófnő viselt dolgaira gondolok, hanem az olyasmi-re, mint a kastély alatt munkálkodó törpék, a mély, sötét járatokban bolyongó holtak, vagy a talizmánok, amiket Izabella grófnő mutatott nekem. Végére megígértem, hogy nem beszélek senkinek semmit, s csak azt kértem, hogy mutassa meg nekem Anna nővérem sírját, s utána, ha lehet, adjon nekem munkát, a fizetség sem érdekel, mert semmi más vágyam nincsen, mint hogy valami hasznos dolgot végezhessenek. Ez már jobban tetszett neki, egy imakönyvet s gyöngyház olvasót adott, mert, mint mondotta, a betegség, a veszteség megzavarta az elmémet, erre pedig a legjobb gyógyír a munka és az imádság, s helyre fogok jönni, mert derék, szelíd leány vagyok egyébként, ahogy a gróf úr is mondta.

Anna nővérem sírját külön megmutatni nem tudta, mert az a pincében volt, szerencsére nem az Aynard lovagúr nagytermében, ahová a legnagyobb gödröt ásták, amikor a sok haláleset történt egyszerre, hanem az erdő felőli alagút végében, ahol kiszélesedik a járat, s ott egész sor sírhant volt külön, fejfa nélkül, de sorban. Így azt, hogy melyik alatt nyugszik Anna, már nem lehetett tudni, mert Péter sem emlékezett, aki itt ásta a gödröket, s sok holtat helyezett végső nyugalomra, annak ellenére, hogy megfogadta, a pince közelébe sem megy, miután átvészelte a betegséget.

Megkerültem hát az udvart, ki a kapun, végig a falu kihalt utcáin, szedtem egy csokrot a kertek elvadult virágaiból, s az erdő felől mentem le az alagútba, egy meredek, poros, kőves ösvényen, a nagy szikla mellett. Annyi virágot szedtem, amennyit csak bírtam, s így az elég lett minden sírhalomra, ami ennek a járatnak a két oldalán sorakozott. Így biztos lehettem benne, hogy Annára is jutott, ha egyszer ide temették. Amikor végeztem, az alagútban még derengett a délutáni fény, a sírhantok a virágokkal, ha nem is békés, de legalább a lelkemnek megnyugvást adó látványt nyújtottak. A sok eső és a napsütés nemhiába növesztették ezt a rengeteg rózsát, bársonyvirágot, kamillát s verbénát a nyár idején, mert most méltóképpen búcsúzhatok el velük azoktól, akik itt nyugszanak, s akik helyett akár én is feküdhetnék a föld alatt. Tudtam, hogy Annán kívül sok gyermek is van itt, amitől igazán elszorult a szívem, s amiről ismét Maria Josefha jutott az eszembe.

Kimásztam az alagútból, az imádságos könyvet és az olvasót kivettem a kötényemből, s egy kő alá tettem, mert nem akartam tovább magammal vinni. Úgy gondoltam, hogy a hitem erős, de nem az ima vagy az olvasó miatt. Maria Josefháról, s Izabella grófnéről pedig nem akartam lemondani, ha ezzel egyedül maradtam is, de ahhoz, hogy rájuk találjak, már nem imára volt szükségem. Visszanéztem az alagút bejáratára, elbúcsúztam az itt maradtaktól.



Elég sokáig maradtam még a kastélyban, segítettem a gróf úrnak, az irgalmas nővéreknek és a falusiaknak rendbe tenni az itteni dolgokat, átnézni a készleteket, elcsomagolni mindazt, amit a gróf úr magával akart vinni Budára, külön szedni mindazt, amit egy rokona vitt el, és elrendezni az állatokat, illetve az árvaházban és az iskolában is segítettem. Nem tudtam, hogy mihez kezdjek, de munka szerencsére volt elég, ami nem csak nekem, hanem mindenkinek jót tett. A testünk megerősödött, kivéve talán a gróf úrét, ő ugyanolyan görnyedten és sápadtan járt kelt, mint eddig. Nagyon sok tennivalója akadt a templomépítéssel, a kápolnával, ahol ismét szólni kezdett a zene, s a szoborállítással. Budáról

jöttek munkások, akiket a faluban szállásoltunk el, többen itt maradtak közülük, mert a lakatlan házakat megkapták a munkájukért járó fizetésén felül. De senki nem panaszkodott emiatt, mert a gróf úr nem csak Istennek, hanem mindnyájunknak hálás volt, és ezt ki is mutatta.

Amikor eljött az október, én még mindig a régi szobámban laktam, ahol olyan sok évet töltöttünk el Annával. Egy este, amikor korábban végeztem a munkával, hamar hazamentem, mert végre nem féltem egyedül maradni, s arra gondoltam, hogy ideje döntenem a további sorsom felől. A napok úgy peregtek eddig, hogy észre sem vettem, a nyár észrevétlenül múlt el. A padlásfeljáróban, a torony alatti ablak mélyedésében tartott pénzemem, s az Anna egész keresetét, amit még nyáron rejtett el, magamhoz vettem, és végre elhatároztam magam, hogy kinyitom a ládikát, amit felgyógyulásom után a gróf úr adott nekem. Hogy miért nem nyitottam ki eddig, azt magamnak sem mertem bevallani, de most, ezen a furcsa, hideg estén, ami az ősz közeledtét jelezte, odaültem az ablak elé, s a ládikát a párkányra tettem.

Azért nem mertem hozzányúlni, mert láttam már korábban. Izabella grófnőé volt, ott tartotta az egyik régi, üvegezett szekrényében, a néger szobor és a kardok mellett. Csontból faragott ládika volt, rajta körben fejek, madarak és más állatok képe, aprólékosan mintázva. Durva vaskampóval záródott a fedele, ami csodás mintákkal tekeredett lefelé. Nem volt rajta semmi nemesfém, s inkább ósdiinak, mint értékesnek tűnt, meglehetősen kopottnak is, de tudtam, hogy fontos volt ez a grófnénak, mert a legszebb szekrényében tartotta, s azt mondta, hogy a megboldogult férjeura Afrikából hozta neki. Afrika csodálatos hely lehet, efelől semmi kétségem, és nagyon más, mint itt mifelénk, ezt a ládika is mutatta, meg a többi dolog a grófnő szobájában, hisz a fegyvereken és a maszkokon hasonló díszek voltak, olyanok, amiket soha máshol nem láttam, s mégis mind ismerősek voltak.

Még mindig vártam a ládika kinyitásával, lelki szemeim előtt valamilyen üzenetet szerettem volna találni benne a grófnétól, aki megmagyarázza nekem, hogy hol keressem őket. De amitől féltem, az bekövetkezett. Mert kinyitottam a ládikát, amiben semmilyen üzenet, útmutatás vagy ilyesmi nem volt. Csak egy bőrtarsoly, benne a grófné leggyönyörűbb ékszerei, három köves gyűrű, s a gyémánt nyakék a vörös kővel. És egy írás a gróf úrtól, hogy ezek a dolgok az én tulajdonomat képezik, s azt teszek velük, amit akarok.

Ezt az írást a rendház főnökasszonya olvasta el nekem, amikor elvittem neki. Furcsán nézett rám, nem irigykedve, de meglepetten. Azt mondta, ha akarom, elteszi nekem a ládikát, amíg kitalálom, hogy mit kezdjek a tartalmával. De én nem szerettem volna, hogy ők őrizzék, nem mintha nem bíznék meg a főnökasszonyban, de arra jutottam, hogy jobb lesz addig döntenem, amíg maga a gróf úr is a közelben van, elvégre ő adományozta nekem ezeket.

Elsőként elmentem hát hozzá, nemcsak azért, hogy megköszönjem, hanem azért, hogy elbúcsúzzak tőle, mert biztos voltam benne, hogy nem marad itt az építkezések végéig, s ha elmegy, akkor nem találkozunk többet.



A kápolnába mentem, Péter mondta, hogy ott van. Hol máshol is lehetett volna. Mindig ott volt újabban, egy íróasztalt is levittek neki, a lakosztályt pedig már teljesen kiürítették. Szelíden fogadott, ahogy mindig, megdicsért, amiért ilyen sokat dolgozom. Aztán megkérdezte, hogy mihez kezdek mostantól. Azt mondtam, hogy engedelmével az ékszerekből s az eddig félretett pénzből megveszem a fogadót, amit mindig szerettem volna. Erre csodálkozva nézett rám, s úgy vélte, ez bátor dolog. Azt megkérdezte, nem akarok-e férjhez menni, bizonyára arra gondolt, hogy egy férfi is kéne a fogadóhoz, de nekem ez eszembe sem jutott, mert teljesen máshol járt az eszem. Pétert is megemléttette, lehet, hogy hallotta, Péter szívesen feleségül venne engem fogadó nélkül is, akkor is, ha egy vasam sem lenne, s az iskolában és az árvaházban dolgoznék, ahogy mostanság tettem. De Péterről nekem Erzsébet grófnő jutott eszembe, így inkább hallgattam, és azt mondtam, hogy a fogadónak való házat az erdő alatt már kinéztem, és elgondoltam, miként fogom kipucolni és felújítani a tetőzetét. Kérdezte, kell-e hozzá segítség, mert szívesen odaküld egy mestert, aki majd megnézi. Ezt elfogadtam, természetesen megfelelő fizetségért, mert egy hozzáértő ember mindig kell, ha valaki jól meg akar csinálni egy épületet, és a gróf úr ebben egyet-

értett velem. Aztán szerencsét kívánt, én pedig vettem a bátorságot, és én is azt kívántam neki. Ő pedig hozzám hajolt, és megcsókolt.

Ez nehéz pillanat volt, mert a csókot nem az arcomra adta, hanem az ajkamra, és cseppet sem szűzies csók volt, főleg nem a kápolna falai között, ahol a dolgot ugyan senki sem látta, csupán a falon lévő festmények angyalai, ettől függetlenül majdnem eltaszítottam magamtól. Aztán mégsem tettem, hanem viszonztam a csókot, nem azért, mert egy szemnyi vágyat ébresztett bennem, hanem azért, mert a gróf úr az ígéretéhez híven harcolt értünk egy olyan ismeretlen és rettenetes dologgal szemben, amilyen a pestis, és a maga módján bátorságot tanúsított, és egy pillanatra sem bizonytalanodott el. Olyan csók volt ez, amelyet egy katonának adtam volna, akivel együtt küzdöttem egy hosszú, végeláthatatlan csatában, és ezt szerintem ő is tudta, mert a csók végeztével elengedett, és visszaváltozott azzá a hajlott hátú, sápadt, fekete ruhás, keskeny vállú árnyékká, aki volt. A szőke haja egészen megőszült, a vizes kék szeme mozdulatlan volt. Nézte, ahogy kimegyek az ajtón, visszafordultam, ő pedig megvárta, amíg lemegek a néhány lépcsőn, átmegek az udvaron, akkor fordult csak el.

Sokáig eszemben volt ez a csók, mert úgy ölelt át engem akkor a gróf úr, ahogyan még soha senki. Az istállófiúk, Péter s más legények még a ragály előtt folyton Anna meg körülöttem legyeskedtek, mi bort vittünk nekik, és bizony engedték, hogy játszadozzanak velünk, ahogy általában a lányok, de sosem tettünk olyat, amiből esetleg baj lehetett volna, hisz megvolt mindig a magunkhoz való eszünk. Abban a pillanatban azonban azt éreztem, hogy a gróf úr egészen más okból csókolt meg, őszinte szeretet és vágy és valami összetartozás volt benne, ha lehet ilyet mondani, és egy másik életben még talán el is gondolkodtam volna, hogy egy nálamnál testileg gyengébb, de lélekben ugyanolyan erős és kitartó személy érzelmeit viszonzom. Bár érzélem helyett inkább állati erő és akarás volt ebben, ami a csatamezőn öntheti el azokat a harcosokat, akik túléltek az ütközetet, és ezt valahogy meg akarják osztani egymással. Békeidőben nem törődnének ezzel, nem néznének egymásra, de akkor igen, mert túl erős érzéseket kell kiadniuk magukból. De, mint mondtam, akkor nekem már egészen más járt a fejemben, s a gróf urat szépen eltemettem az emlékeim közé. Azon kevés szép emlék közé, amiket a járvány és a rengeteg halál meghagyott nekem.



Még azon az őszen megvettem a tágas, régi házat, de nemigen tudtam vele mit kezdeni, mivel korán jöttek a fagyok, s kemény tél következett. A rendházba költöztem át a szobámból. A kastély emeleti részeit, a pincét, a padlást lezárták, csak az udvar és az istállók maradtak használatban, meg a falu felé eső gazdasági épületek. Akik Budáról maradtak, belakták a házakat, az egész falu megváltozott, sok irgalmas nővér jött messziről, így a rendház ismét teljesen benépesült. A falunkba sokan költöztek be a környékről, az iskolába új gyerekek jöttek. Piacot tartanak a főtéren, karácsonykor pedig a kápolnában volt a mise, már a gróf úr nélkül, aki mindenszentekkor elutazott.

Következő nyárra, amikor a templom elkészült, addigra az én fogadóm is majdnem készen lett, köszönhetően a mesternek, aki szebben megácsolta a tetőt, mint azt a legszebb álmomban elképzeltem.

A mester a gróf úrtól idősebb, szintén Budáról jött. Segédet is hozott, aki a munka java részét végezte, mert ez a mester nagy tapasztalatú, szószerkeket, oltárokat farag, mindenhova hívják, de a gróf úr kérésére eljött hozzám. Miután elkészült a tetővel, minden másban is segített, szerényen nézegetett engem, hiszen az apám lehetne, és nem volt hajlandó bent aludni a házban, hanem a nyárikonyhában lakott, amíg tartott az építkezés. De úgy látszott, hogy ott sem érzi rosszul magát, azt mondta, addig marad, amíg én azt mondom, hogy szükségem van a segítségére.

Egyik este leültem a tükör elé, és számot vettem magammal. A szoba frissen volt megszelve, mindennek tiszta, új illata volt, s arra gondoltam, hogy mindez túl szép így, s az emberek valamiképp meg fogják találni a módját, hogy mindezt elvegyék tőlem, mert túl fiatal vagyok. Ha magukhoz térnek a járvány okozta ijedségből, akkor majd lesz erejük az ilyesmire. Ezért felvettem a legszebb ruhámat, lementem a nyárikonyhába, ahol a mester ült az asztalnál, s megmondtam neki, hogy nyugodtan maradhat itt velem, nem csak

azért, mert szükségem van a segítségére, hanem mert jó embernek ismertem meg, és biztosan jól meg is leszünk együtt. És ha akar, feleségül vehet. Ő ijedtében majdnem leesett a székről, de összeszedte magát, annyiban hasonlít a gróf úrra, hogy nem akaratos férfi, hanem kedves, visszahúzódó fajta. Bólintott végül, és azt mondta, hogy minden úgy lesz, ahogy szeretném.

Így lett hát férjem, aki sokat dolgozik, s a fogadót tulajdonképpen én vezetem, de amikor csak tud, hazajön, és itthon is készít fából mindenfélét, nemcsak templomokban meg kápolnáknak, hanem a kertben és a házban. A kapuzatot is ő készítette, mindenki megcsodálja, aki csak hozzánk jön. A fogadónk olyan lett, amilyen ő maga, mert a férjemuramnak van érzéke ahhoz, hogy a durva fából apró, meglepő, finom dolgokat készítsen.

Az utat kiköveztettük, hogy a szekereknek és a lovaknak könnyebb legyen a feljárás, és két lányt vettem fel segítségnek, hogy a konyhát beindítsuk. Az árvaházból egy nagyobbacska gyermek gondozza az állatokat, köztük a két pónilovat, amelyeket a szekérral együtt szintén megvettem. Ezt sokan furcsának találták, már akik emlékeztek arra, hogy hol munkálkodott a két lovacska legutoljára. A fogadó mellett folytatódik az út, az erdőbe vezet. Kis tisztásról indul, itt legelnek a lovak, este pedig az istállóban vannak. Tyúkok, kecskék és birkák is vannak. A vendégeink közül sokan mondják, hogy visszatérnek, és nálunk szállnak meg, mert látják, hogy a fogadó tiszta, rendes, az étel bőséges és jóízű, az ágyak kényelmesek, a szobák pedig hűvösek a legmelegebb nyári napokon is.



Tudom, hogy a faluban és az apácák között már kevésbé jó a hírem, ezért ritkán megyek be, inkább a két lányt küldöm, ha olyasmit kell megvenni, amit itt nem állítunk elő. Nagy a kamra és a pince is, sok mindent el tudunk raktározni, de két hétben egyszer legalább be kell menniük. Akkor szokták elmondani nekem, hogy miket beszélnek rólam az emberek.

Ezek közül a legenyhébb az, hogy olyasmiket látok, amik nincsenek, beszélnek a halottakkal, barlanglakó erdei démonokkal hálók, a legdurvább pedig, hogy megöltem a nagyságos Izabella grófnét, a kis Maria Josefát, még Erzsébet grófnőt is, mert féltékeny voltam rájuk a gróf úr miatt, akinek a szeretője voltam, s végtére is megkaparintottam az öreg grófnő ékszereit, hogy fogadót és pónikat vehessek belőle.

Mindez eleinte nagyon bántott, biztos voltam benne, hogy az apácák kezdték el terjeszteni rólam ezeket, esetleg Péter, de egy pillanatra sem fordult meg a fejemben, hogy félek, mert férjemuram csak nevet az ilyesmiken. Amilyen csendes, olyan eszes ember, s jól ismer engem is, s a grófurat is jól ismerte. Tudja, hogy nekem fontosabb az, ami miatt itt vagyok, még akkor is, ha nem biztos, hogy be fog következni, s amire szavakkal kimondott ígéretet nem tettem.



Harmadik éve, hogy vége lett a járványnak. Nyugodt vagyok, türelmes, pedig három év hosszú idő. Imádság helyett az eget fürkészem s az erdőt járom, mikor időm engedi. Olykor elmegyek a templomba misére, mert akármit tartanak rólam, a szemembe nem mondják. Sok idegen költözött ide, azok nem foglalkoznak annyira a pletykákkal, legalábbis nem azokkal, amelyek engem érintenek.

A fogadó jól működik, a híre is jó, sokan szállnak meg nálunk, nincs a környéken másik hasonló, ezért a faluban és a rendházban is el kellett ismerjék, hogy keményen dolgozom, s amit csinálok, az csak hasznot hoz, nemigen lehet belekötni. Férjemuram nélkül ez nem így lenne, ő tekintélyes ember, tavaly Bécs városában dolgozott egy templomi oltáron, s ennek híre ment, és a pletykákat kicsit meg is változtatta oly módon, hogy én férjemuramat az Izabella grófnőtől tanult boszorkány praktikákkal édesgettem magamhoz. Tudom, hogy furcsa dolgok vannak, láttam rengeteg borzalmat, olyan meséket mégsem biztos, hogy ki tudnék találni, amiket a rossznyelvek rólam terjesztettek. De ahogy telik az idő, lassan el-unják a velem való foglalkozást.



Pedig igazából lett volna mit mondani, hiszen én sokat dolgozom a fogadóban, ahol reggeltől estig nem nagyon van megállás, de az erdei útjaimról mégsem tud senki. Térképeket készítettem, nehogy eltévedjek, késsel jeleket véstem a fák kérgére, a legapróbb ösvényeket is felrajzoltam nagy papírosokra, jegyzeteltem, s az évek alatt majd az egész hegyet minden kis nyiladékkal, vízmosással, mindennel együtt lerajzoltam. Láttam fura erdei szerzeteket az erdőben, ahol nem nagyon jár senki, mert a tölgyes, fenyves és bozótos részek nem szolgálnak jó tűzifával, az egész hegy sziklás, a teteje sík, de nem jó legeltetni sem, mert alig lehet feljutni. A falu és a kastély alatt, délre és nyugatra jó földek húzódnak, arra majorok vannak, s ott munkálkodnak az emberek. A hegy alján vannak ugyan szőlők, de csak a lankásabb részekben, a meredeken már semmi nincs. Én pedig pont erre jártam, mert itt vannak olyan fák, ahol nagy madarak fészkelnek, s a fák gyökerei között barlangok nyílnak. Izabella grófnét s Maria Josefát mégsem itt találtam meg.



Egy napon szekér jött az úton a fogadómba, de nem a falu, hanem az erdő felől. A pónik nyerítettek, én pedig kiléptem az ajtón, s láttam a vörös ponyvás szekeret, amit egy reszketeg öszvér húzott, s olyat szusszant, hogy azt hittem, ott helyben kiadja a lelkét, amikor végre megállhatott az egyenesen, a fogadó előtt. A hegy felől soha nem jön senki, ezért magam mentem ki, s nem a lányokat küldtem. Igen kövér asszonyság ült a bakon, koldusszekér volt, amiből még mindig akad, a környéket végigpusztító dögvész ugyanis nem csak nálunk tett hontalanná sokakat, hanem mindenhol a megyében, s még attól tovább. Néha gyerekek utaznak az ilyen szekereken, akiknek odaveszett a családja. Kosárfonók, gombát, erdei gyümölcsöt, vadnyulat áruló emberek viszik magukkal őket. Azt nem mondom, hogy eladják a gyermekeket, hiszen szolgálatra hagyják ott, inaskodni, vagy a konyhára, ha kellene valakinek, de végtére kapnak értük valamennyi pénzt, és hát ezt minek nevezem, ha nem eladásnak.

Még akkor is, ha a gyermekek ezzel jobban járnak, mintha örökké a szekéren kéne döcögniük, sokszor élelem és meleg ruha nélkül, haszontalanul töltve a napjaikat. E vándorló személyek sok más egyebet is árulnak, galócát, mákfőzetet, csattanó maszlagot, amuletteket, amikkel jót, rosszat egyaránt elő lehet idézni, ha valamit, ezt alaposan megtanította nekem annak idején az öreg grófné. Leginkább el szoktuk küldeni az efféle árusokat, de mivel az erdőből érkeztek, megállítottam őket. A kövér asszonyság három kisleánnyal érkezett és papagájokkal, meg kanárikkal, meg egy fellábú fekete gólyamadárral, amelyek mind a szekéren voltak kalickában. Elég koszlott volt minden és mindenki a szekéren, olyan szaga volt az egésznek, mintha az öszvér már régen megdőglött volna, s holtan cipelte volna le az alkotmányt az ösvényen.

Álltam egy darabig, hallgattam az asszonyságot, aki egyfolytában beszélt, lévén, hogy valaki meghallgatta, aztán bevezettem a társaságot a hátsó kertbe, és nem mondtam egyetlen felesleges szót sem. Mert bizony a kisasszonyka nézett rám a szekér homályos belsejéből, szorította magához a gólyamadarat, amelyiknek alig volt tolla, de a tekintete ismerős volt, én pedig majdnem ott helyben magamhoz öleltem mindkettejüket, de türtőztettem magam. Tudtam, hogy ezt nem szabad, mert akkor a Jóisten pénze sem lenne elég, hogy kivásároljam őket a szekeres asszonyság karmai közül, hanem úgy tettem, mintha csak meg szemlélném a társaságot, és kinyilvánítottam a szándékomat, hogy kellene nekem még segítség a fogadónál, és az egyik leánykát szívesen magamhoz veszem.

Az asszonyság erre panaszkodni kezdett, hogy milyen nehéz az élet, és milyen jó egy ilyen tiszta és szép fogadót látni itt a semmi közepén, ahol minden van, s ahol teli a kamrák és kövér állatok lesnek ki a karámfák, meg a tyúkólak lécei mögül.

Az állataim valóban szépek, mert jól vannak tartva, sok tejet és tojást adnak, a libák tolat, a birkák gyapjút, a pónik húzzák a szekeret, de egyik sem olyan kövér, mint az asszonyság. Ezt persze nem mondtam, mert olyan öröm járt át, amit nem lehet szavakkal kifejezni.

Maria Josefha igen megnőtt a három év alatt, a haja gubancos volt, hosszú, hullámos, fekete. Az arca egy az egyben az idős grófnééra hasonlított, sovány volt, de nem csenevész, hanem inkább izmos. Komoly volt a szeme, és biztos voltam benne, hogy megismer, bár nem mutatta, csak nézett rám.

A másik két leánykát is alaposan megnéztem, hogy lássa az asszonyság, komoly a szándékom, és a legerősebb kislányt szeretném kiválasztani, aki majd szépen beletanul az itteni munkába. Kávét és tejet hozattam, a lányoknak kását, az istállófiút pedig elküldtem, hogy segítsen az öszvérnek életre kelni valahogy. Ő köpött egyet, csúnya grimaszt vágott, de figyelmen kívül hagytam. Igaza volt végeredményben.

Akkor aztán hosszas alkudozás kezdődött, amiben szerencsére jó vagyok, a kastélyban sok mindent megtanultam, a faluban még többet, Izabella grófnőtől könyörtelen ravaszságot, a gróf úrtól kitartást, férjemuramtól pedig végtelen nyugalmat és megfontoltságot. Végighallgattam az asszonyság siránkozását arról, hogy mennyire szereti ezeket a leánykákat, aztán kerek-perec kijelentettem, hogy nekem a legkisebb, a hatéves, fekete hajú gyermek kéne a gólyával együtt, továbbá az öszvérre és igényt tartok. Árat is mondtam, ami megfelelt mindezért.

Az asszonyság érdekes módon az öszvérhez ragaszkodott leginkább, ami furcsa volt nekem, mert nem hiszem, hogy az kibírta volna a faluba még hátralévő utat, de persze érthető volt az aggodalma, mert ő nem tudta volna húzni a szekeret a csont és bőr jószág helyett.

Kicsit emeltem az áron, ami már-már gyanúsán sok volt, de kifejeztem a jó szándékomat, és felajánlottam, hogy a fiú, ha kifogta az öszvért, lemegy a közeli tanyára, s az ár egyharmadáért rögvést hoz egy kisebb ökröt, amit itt helyben be is fog a ponyvás szekér elé, s amely Budáig egyhúzásra elviszi őket, s ráadásaként pedig kapnak még egy reggelit. És kijelentettem, hogy ez az utolsó ajánlatom.

Kicsit remegtem belül, mert nem tudtam, mennyire bolond az asszonyság, vagy mennyi kendert füstölt el az erdei út alatt, amitől esetleg visszatáncolhat a túl jó ajánlattól, inkább megfordultam, kimentem a konyhába, és azt mondtam neki, hogy csak gondolja át nyugodtan, aztán ha mégsem jó így, akkor szépen mehet is tovább. Annyi vándorszeker áll meg itt, mint a rosseb, akármelyikről vásárolhatok.

Ez nem volt igaz, a két lány a konyhában nem értette, mi folyik itt, mert segítség éppen nem kell minálunk, továbbá soha nem vettem semmit efféle gyanús alakoktól, s az istállófiú is csak mutogatott nekem kint, hogy az öszvér egy fabatkát sem ér, nemhogy ökröt, és még ingyen sem kell. Én azonban remegve kitámolyogtam a konyhából pénzért, és mindenkiel közöltem, hogy fogja be a száját.

Délre megkötöttem az üzlet.

Az ökör, amit a fiú hozott a tanyáról, szerencsére pont feleannyiba került, mint a kialakított ár harmada, de még így is többet ért a félhalott öszvérnél, amelyik a karámfának dőlve nézett maga elé, de az asszonyság nyomban beleszeretett, mert látta, milyen gömbölyű az ökör, a neve pedig Bandi, s már látta, amint viszi őket tovább, mint valami aranyszőrű paripa, hogy meg sem állnak Budáig. Intettem a fiúnak, aki szakszerűen befogta, kicsit átszerkesztette a szerszámokat, mert látta a pillantásomból, hogy gyorsan kell cselekednie, hogy minél előbb útra kelljen a szekér.

A két másik leánykát a madarakkal nagyon sajnáltam, legszívesebben az egész kompániát megvásároltam volna, de éreztem, hogy nem tehetem, mert akkor az asszonytól bizonyára nem szabadulnék, hiszen saját magát, s a kordét is nyomban el akarná adni nekem. Ezért szigorú arcot vágtam, kihívtam a lányokat is, s mint egy hadsereg álltunk ott, hogy végre elbocsássuk őket.

Amikor elporoszkáltak a kanyarban, akkor lerogytam egy székre, és csak potyogtak a könyveim. Maria Josefha pedig kijött a konyhából, és egyszerűen az ölembe ült. A gólyamadár ácsorgott, majd próbált ugrani az egy lábával, és a szárnyával egyensúlyozott, de csak a bokorig jutott az ól mellett, ott leült, és úgy is maradt. Az öszvérrel együtt nézegettek egymásra, biztosan azon morfondíroztak, hogy mi történt velük. A szemükben látszott, hogy felkészültek a halálra, s ezt a legnagyobb könnyel vették tudomásul.

Az istállófiút és a lányokat, miután elvégezték a munkát a vendégek ellátásával és a saját állatainkkal, beküldtem az istállóba, s kiadtam, hogy az öszvért tisztítsák meg, a legjobb abrakot adják neki, és szalmázzanak be egy állást, továbbá a gyógyfűves keverékből adjanak neki. A gólyának vizet adtunk, a fiú pedig fellelkesült, és közölte, hogy elmegy békát fogni a patakhoz. Elengedtem, hadd menjen, mert láttam, hogy tetszik neki végtére is az új állatcsapat. Nem véletlen, hogy ő dolgozott nálam, volt érzéke az ilyesmihez.

S miközben ezeket intéztük, Maria Josepha végig fogta a kezemet, úgy jött velem némán. Nem akartam erőltetni, és észrevettem, hogy inkább jön velem, nem nagyon akar bemeni a házba, pedig a két lány felajánlotta, hogy beviszik fürdeni.



Estére a gólyamadár bekerült az istállóba, négy békát elfogyasztott, az öszvér feküdt a szalmán és kinyújtotta a nyakát, miután a fiú valahogy belediktálta a gyógyfüves keverékkel a darált kukoricát. Szemben, a nagyobb állásban a két póniló tekingetett az új jövevényekre. A fiú bent maradt vacsora után az istállóban, a furulyát is levitte, aminek istentelen hamis dallamai idegesítőek voltak, de nem akartam megbántani, mert azt állította, hogy a muzsika segít talpra állni az öszvérnek, annyira belejött a gyógyításba. Kis csengettyút is vitt hozzá, a lányok vihogtak, és gúnyolódtak rajta, hogy a zene hatására az öszvér bizonyosan megdöglik, csak ne kelljen ezt hallgatnia, de a fiú bevágta az ajtót, és nem túl ékes szavakkal küldte a lányokat a dolgukra.

Ekkor érkezett haza férjemuram. Benézett az istállóba, mert hallotta a zenebonát. A fiú közölte vele, hogy új állatokat s egy leánykát vásároltunk. Férjemuram megtekintette az öszvért, meg a gólyát, majd rögvést feljött, mert nemigen értette, hogy mi történik. És amikor látta, hogy bent ülünk a konyhaasztalnál a kisasszonnyal, nagyon elgondolkodó arcot vágott. Megmelegítettem a vacsoráját, s a két lányt aludni küldtem, s elmeséltem, hogy mi történt.

Arra kértem Maria Josephát, hogy engedje, hadd fürdessem meg, mert így nem maradhat, és kértem, hogy mondja el, hol volt. Alig bírtam magammal, mert már láttam magam előtt, ahogy megérkezünk Budára, a gróf úr új rezidenciájára, s bevezetem a kisleányt, a gróf úr meglátja, a boldogságtól sírva fakad, s megölelik egymást. Ráadom majd Izabella grófné nyakékét, ami még mindig megvan, őrzöm, szerencsére a fogadó jól megy, eleddig nem kellett hozzányúlnunk, hogy pénzzé tegyük.

Férjemuram fürkészőn nézett továbbra is bennünket, de én megnyugtattam, hogy minden rendben, s másnap majd kitaláljuk, hogyan legyen a dolog. Ő pedig látta, hogy nem érdekel engem e pillanatban semmi más, mint a kisasszony, s békén hagyott.

Maria Josepha végül bólintott, és engedte, hogy megfürdessem. A haját megmostam s kifésültem a bontó fésűvel. A ruháját ki kellett dobni, mert az inkább volt rongy, mint ruha. A lányok ingeiből adtam neki, nagy rá, de legalább tiszta, s egy pár gyapjúzoknit is kapott, mert tetszett neki a mintája. Úgy mutatott rá a fiókban. Evett még, s aztán rögtön lefeküdt, mindezt egy szó nélkül, én pedig hagytam, hogy tegye, amit akar. Olyan boldog voltam, mintha én magam találtam volna végre haza, aludni sem bírtam, hanem csak néztem az alvó kisleányt a tiszta párnán, és képtelen voltam elhinni, hogy mindez megtörtént.



De hogy mi történt, azt igazából máig sem tudom. A szerencse és a szerencsétlenség egyszerre költözött be a házukba azzal, hogy a kisasszony végül visszakerült hozzám. Mert amióta itt van, bizony egyetlen szót sem szólt. Sem másnap reggel, sem azóta. S már fél éve, hogy itt van. Férjemuram lebeszélte róla, hogy Budára vigyem a gróf úrhoz, mert azt mondta, ez a gyermek bizonyosan nem Maria Josepha, s a gólyamadár sem az öreg grófné, de ha engem ez megnyugtat, akkor higgyem ezt, mert tulajdonképpen akár így is lehetne. Megharagudtam, mert úgy éreztem, most már ő is bolondnak tart, de aztán rájöttem, hogy csak meg akar védeni.

A gróf úr templomot, szobrot, s kápolnát emeltetett a leánykájára, a családja és a pestisjárványban meghaltak emlékére, s úgy ment el innen. Mivel férjemuram jól ismeri a gróf urat, azt mondta, hogy ne zaklassuk a gyermekkel, aki kicsit tényleg hasonlít a kisasszonyra, de ez csak a véletlen műve. És hogy a képzeletem jó cselekedetre sarkallt, mert lám, az istállófiú is árva gyermek, s a néma leányka is, s most már itt élnek minálunk, és semmi-
ben sem szenvednek hiányt, mindent megtaníthatok nekik, amit tudok, s az nem kevés. Az öszvérről nem is beszélve. Mosolygott, de nem nevetett ki, bár olykor úgy érzem, engem is gyermeknek tart.

És ez a vigasz valahogy megnyugtatta a lelkemet, miközben csalódott voltam persze, amiért a kisasszonyka nem válaszolt a kérdéseimre. Többet nem mentem az erdőre a térké-

pekkal, és nem fürkésztem az eget sem. És ebben a nyugalomban valahogy egy kissé ellustultam, és egy napon, karácsony után éreztem, hogy igen nehéz vagyok, és rájöttem, hogy egy saját gyermeket várok.

Férjemuram ennek igen megörült, s kijelentette, hogy mi most már egy nagyon szép család leszünk, ahol mindenki egyenlő lesz, az eddigi gyermekek, s az új, belőlem pedig jó anya válik majd, sokkal jobb, mint amilyen Maria Josepha vér szerinti édesanyja volt. Sokat tudott a gróf úr családjáról.

Nekem azonban fojtogató volt a szoba levegője, ki kellett mennem az udvarra. Mondtam neki, hogy egy kissé egyedül szeretnék lenni, mert összezavarodtak a gondolataim, s ezért lementem az udvarra, aztán pedig az istállóba, ahol az állatok miatt mindig melegb van, mint odakint.



A pónilovak, a birkák, a kecskék megnyugtatóan zörögtek a szalmájukon. Az öszvér, mely Maria Josefhával együtt érkezett hozzánk, s amelyről kiderült, hogy nem öreg, csupán abrak híján tűnt százévesnek, kint szeretett lenni a karámban, csak ritkán jött be az állásba. Még hóesésben is kint állt, nekem olyan volt, mintha figyelne a hóesést, miközben a szénáját rágta nyugodtan. A gyermekek sokat törődtek vele, olyannyira, hogy kezes jószág lett, eltúrte, hogy a hátára üljenek, s összevissza nyargalásznak vele a réten. Maria Josepha ilyenkor kacagott, mert azt szokott, annak ellenére, hogy nem beszél. Én mosolygok, mert látom rajta, hogy okos gyermek, s ha nem is válaszol soha, sokat mesélek neki. A fiú, aki az állatokat gondozza, olyankor odaül mellénk, s hallgatja. Valóban olyan, mintha az én gyermekeim lennének.

Néztem hát én is a hóesést, s úgy gondoltam, hogy ez a nap sorsfordító az életemben. Mielőtt visszamentem voltam a házba, még ellenőriztem, van-e vize a gólyamadárnak, amely a tyúkól mögötti kis elkerített részben kapott helyet. Ott ült a fészken, egy szakajtóban. A feje ferdén volt a kosár szélén, s láttam már távolabbról, hogy furcsán tartja. Össze volt húzóda, és jó ideje nem élhetett már, mert teljesen kihűlt és merev volt, a tollait idegenül borzolta a szél, ahogy kivittem.

Nem tulajdonítok jelentőséget annak, hogy a gólyamadár pont ezen a napon múlt ki, miközben gondolhatnám azt, hogy talán fontos, s hogy az öreg grófné már elengedett engem, mert megbizonyosodott afelől, hogy valóban jó anya leszek, aki megvédi a rábízott gyermekeket. Miközben az udvaron gödröt ástam, az istálló mögött, ahol nem fagyott a föld, hogy eltemessem, folyton Anna nővérem járt az eszemben. Az alagutat láttam magam előtt a sírhantokkal. Mindnyájan ilyen sírhantok alatt végezzük, a föld mélyén, a még meg nem született gyermek is, amely bennem növekszik. És nincs rendszer abban, melyikünk mikor, melyik pillanatban kerül a föld alá, mert a halál ott leselkedik körülöttünk, s igen kevés az olyan pillanat, amikor el tudunk repülni a karmai közül. ■ ■ ■

■ **Szemethy Orsolya** képzőművész, lovasoktató. 1976-ban született, családjával Zsámbékon él. 2003-ban diplomázott a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. A Mini Múterem Egyesület alapítójaként festészetet, grafikát és lovaskultúrát oktat. Inspirációit a természetből, annak ellentmondásos könyörtelenségéből meríti. Szabadidejében fest, rajzol, ír, és a western lovaglásban látja a jövőt. www.metamor.hu